

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Historia Zaringo Badensis

Schöpflin, Johann Daniel

Carolsruhae, 1766

Numismatum Bada-Durlacensium expositio

[urn:nbn:de:bsz:31-295072](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-295072)

NUMISMATUM
 BADA - DURLACENSIIUM
 EXPOSITIO.

Metallicam Ernestiadum Badæ Marchionum seriem
 Cæsareo, (a) Suecico, Gothano, (b) Durla-
 censi & Palmiano Carolsruhæ, Nummophyla-
 ciis debemus.

Heræana Marchionum Badensium Tabula, æri incisa, quæ
 nunquam in publicum prodiit, sed cum aliis ejusdem Heræi frag-
 mentis in Cæsarea gaza servatur, (c) nonnullos primi ordinis
 nummos nobis suggessit.

Durlacenses a seculi fere XVI. temporibus officina mone-
 taria usi sunt, unde frequentiores eorum, quam Bada-Badensium
 nummi.

Tom. IV.

Iii

- (a) Perillustris L. B. de SENCKENBERG, Consiliarius Imp. Aulicus, Juris-
 prudentiæ publicæ decus, ex Cæsarea gaza ea, quæ damus, suppedita-
 tavit.
- (b) Perillustris SCHLÆGERUS, Gothani thesauri Custos, scriptis eruditis
 de re numismatica celebris, nobis transmisit Gothana.
- (c) HERRGOTTUS in *Nummotheca Principum Austriæ* Parte I. Tomi II. *Mo-
 numentorum* in Præfat. §. 19. Heræi Tabularum fragmenta describit.

FRONTISPICIUM TABULARUM.

In superiore Frontispicii Nummorum Durlacensium parte Zaringicum comparet sigillum, equitem exprimens galeatum cum vexillo. Sigillum est Bertoldi IV. ab illo diversum, quod in Numismatum Bada-Badensium Frontispicio exhibui. Adhæret Chartæ A. 1181. quæ in Capituli Sancti Urfi scriniis Solodori servatur; ab Illustri Zurlaubio Franciæ Campi - Marefchallo, cujus studium inferuendi Badensium rebus heic publice laudandum, nuper ad me missum. Inscriptio: BERHTOLDVS. DEI. GRA. DVX. ET RECTOR. BVRGVNDIE.

In inferiore Frontispicii parte sigillum Bada-Durlacense majus posuimus.

T A B U L A I.

E R N E S T U S.

I.

Numisma argenteum, elegans, formæ majoris, Ernesti, Bada-Durlacensium fatoris, pallio principis induti, repræsentans imaginem. Caput reticulo cinctum, quod crines involvit. Christophorus, Ernesti pater & ejus frater Bernhardus in Christophorianæ familiæ Tabula eadem forma comparent. (d) Aurea torques ex collo propendet ad pectus. Epigraphe:

(d) Tom. II. pag. 288.

V. G. G. ERNST. MARGRAVE. ZU. BADEN. UND
HOCHBERG.

Dei Gratia Ernestus Marchio Badensis & Hochbergensis.

In averfa parte:

NIT SCHIMPF MIT ERNST.

Ernesto illudere noli.

Subjungitur Aera MDXXXIII. Occasionem nummi cudendi dedisse videtur discordia, in dividenda Philippi hereditate inter fratres exorta. Ernestus, de Confiliariis fratris non semel conquestus, constantem in omni hoc negotio animum ostendit. At eodem anno restituta inter fratres concordia, quam nummus Tabulae IV. Bada-Badensium fiftit.

II.

Nummus unilaterialis, in quo Badensis baltheus & Spanheimenses tessellae. Manus junctae cor tenent, ex quo prodeunt rosae. In infima nummi parte lithospermum conspicitur. In circulo, qui nummum ambit, Aera MDXXXIII. comparet. Monumentum conjugalis inter Ernestum & Urfulam Rosenfeldiam concordiae.

M A R G A R E T H A

ERNESTI FILIA.

I.

Unilaterialis argenteus, moduli majoris, nummus Margarethae, Ernesti filiae, quae Wolfgango Oetingensi Comiti nupsit.

Tom. IV.

Iii 2

MARGARETH. MARGGRAVIN. ZV. BADEN. IRS.
ALTERS XX.

Id est: *Margaretha Marchio Badensis ætatis suæ XX.*

II.

Eadem Margaretha. In postica parmula Badensis cum Spanheimensibus tessellis. DROLLINGERUS Margarethæ, Caroli I. Marchionis filiæ, Abbatissæ Lucidæ Vallis, A. 1496. defunctæ, attribuit nummum, (e) quod Durlacenses ante Georgii Friderici ætatem, Spanheimensibus tessellis non fuerint usi. Spanheimensia, ante Georgium Fridericum, Insignia non adhibuisse Marchiones, non equidem negaverim; at Principes feminas illis usas esse, ejusdem Margarethæ apocha, Carolo fratri A. 1558. data, ostendit; quæ Margarethæ refert sigillum, in quo Oetingensia cum Spanheimensibus comparent. Elifabetha, Margarethæ foror, Conrado Comiti Castellæ nupta, A. 1544. usa est sigillo, quod Spanheimensia Castellensibus jungit. Denique Margaretha sæculari, non ecclesiastico, habitu decoratur. Literæ & scalprum artificis a seculi XV. ruditate abhorrent, & cum nummis Ernesti ac Caroli II. conveniunt.

(e) In Schedis.

TABULA II.
CAROLVS II.
I.

Aureus formæ oblongæ, nummus Caroli II. CAROLVS.
D. G. MARCHIO. BADENSIS. ÆTATIS XXX.
AN. NO.

In averfa scutum quadripartitum, in cujus prima parte in area argentea Leo ruber, aurea corona ornatus; Zaringica teflera. In fecunda eft ala argentea, femicirculo aureo infignita, in area cærulea; Ufenbergæ Dynaftiam designans. Tertia fiftit in area coccinea trabem auream, cantheriis tribus nigris exaratam; Badevillanum deigma. In quarta eminent leo dimidius ruber, ex variis pellibus emergens; Roetelanum Infigne. Quatuor areis infidet clypeus Badenfis. Quinque galeæ fcutum cingunt. Tres superiores coronatæ funt. Prima leonem exorientem rubeum, auro coronatum exhibet; Brisgoici Landgraviatus teflera. Media, quæ proprie Badenfis eft, arietina duo cornua, introrfus denticulata, fuffinet. Tertia hermam virilem oftentat, cæruleo amictu ornatum, qui thorace alam argenteam Ufenbergicam gerit. Reliquarum galearum altera Badevillana, herma juvenili ornata, cujus vefiti rubeæ in pectore palus aureus, cantheriis diftinctus, inhæret. Postremæ denique galeæ tiara epifcopalis infidet; advocatiæ jura in monafteria quædam designans. In ima nummi parte Aera MDLIX.

I I.

Nummus argentæ formæ oblongæ, præcedenti similis, sed formæ paulo minoris; anno Caroli XXX. Aerae Christianæ 1559. cufus.

I I I.

Uncialis Caroli II. thorace & manicis ferreis instructi, dextra hastam gestantis, sinistram capulo gladii admoventis. Annus 1572. Inscriptio: CAROLUS. D. G. MARCHIO. IN. BADEN. ET HACH.berg. In averfa scutum quadripartitum Bada-Durlacense, eo ordine, quem modo exposuimus. Literæ G. W. G. scuto circumscriptæ, indicant artificis nomen. Inscriptio continuat titulum:

LAND. IN. SUS: DNS: IN. ROT: ET. BADEN-
WIL. (f)

Landgravius in Saufenberg, Dominus in Ræteln & Badenweiler.

I V.

Nummus argenteus, forma semissis, in quo aquila Imperii duplex cum corona & epigraphe:

MAX. II. IMP. AUG. P. F. DECR.

Maximiliani II. Imperatoris Augusti, Pii, Felicis, Decreto. Averfa pars Durlacensia deigmata, eodem modo, quo in præce-

(f) Uncialis hic æri incusus est in libro, cui Tit. *Sammlung rarer und merkwürdiger Gold- und Silbermünzen* Leipzig 1751. pag. 55.

dentibus Caroli II. nummis, collocata, exhibet. CAROLUS.
D. G. MARCH. BADE.

TABULA III.

ANNA

CAROLI II. UXOR.

Aureum numisma, Annæ Palatinæ, Caroli II. conjugis viduæ,
imaginem sistens, capite vittato.

ANNA von Gottes Gnaden Marggräfin zu Baden
GEBORNE Pfalzgrävin bey Rhein.
Ætatis 44.

*Anna Dei Gratia Marchio Badensis, nata Comes Palatina
Rheni Ætatis anno 44.*

In postica parte Durlacensia Insignia, Palatinis juncta, cum lem-
mate:

ICH ACHT ALLES FOR KOT DAS ICH CHRI-
STUM GEWINNE VND IN IHM ERFVNDEN
WERDE.

Omnia vilipendo, ut lucrifaciam Christum & in eo justificer.

Aera: 1584.

ERNESTUS FRIDERICUS.

I.

Nummus, formæ oblongæ. Ernesti Friderici caput. ERNEST. FRID. D. G. MARCH. BAD. ET HACHBERG. A.º. *ætatis* 24. 1584. In averfa parte Durlacensia Insignia eodem ordine, qui in prioribus Caroli II. nummis comparet. Ernestus Fridericus eo anno regimen adiit.

II.

Nummus concordiæ, inter Ernestum Fridericum & Georgium Fridericum; A. 1596. firmatæ. Marchia Hachbergæ, Jacobi morte vacans, Georgio Friderico soli certis tum conditionibus relicta est. Antica pars spicula repræsentat, quæ duæ manus, e nubibus prodeuntes, amplectuntur. Inscriptio: VIRIBUS UT JUNCTA HÆC RUMPUNTUR SPICULA NULLIS SIC OMNE IMPERIUM FIRMAT CONCORDIA FRATRUM. Postica habet Durlacensia Insignia, uti præcedens. Additus A. 1596. Inscriptio: ERN. FRID. ET GEORG. FRID. MARCH. BAD. ET HACHB. LAND. SVS. DNI. ROT. ET BADENW. FRATRES.

 TABU-

TABULA IV.
ERNESTVS FRIDERICVS.

III

Ernesti Friderici effigies. ERN. FRID. D. G. MARCH. BAD.
In averfa comparet figura monstrofa. Duæ manus, in clypeo junctæ duorum fratrum, Ernesti Friderici & Georgii Friderici forte innuunt concordiam. Lemma: NEC. NVLLI NEC. OMNIBVS.

IV. V.

Nummi memoriales, formæ oblongæ, Ernesti Friderici A. 43. cufi. In utroque protome ejus: ERN. FRID. D. G. MARCH. BAD. In posteriore additur: ET HOCHB. ÆTA. 43. Durlacensia Insignia in averfa utriusque nummi parte comparent, cum Aera 1603.

TABULA V.
GEORGIVS FRIDERICVS.

I

Imago Marchionis: GEORG. FRID. D. G. MAR. BAD. ET HACHB. LANDG. In postica offium caput, duobus offibus impositum: PVLVIS ET VMBRA SVMVS.

II

Nummus argenteus, cum ejusdem Marchionis togati effigie: GEORG. FRID. D. G. MARCHIO BAD. ET HACH.

In altera parte crux, quatuor circumdata parmulis, quarum prima Zaringicum leonem, secunda alam Usenbergicam, tertia Badevillanam trabem, quarta leonem, e pellibus emergentem, Rœtelnanum insigne, prodit. In medio crucis parmula præcipua cum Badensi baltheo. Inscriptio:

LAND. Z. SVSENB. DO. IN. ROT. ET BADENWI.
Landgravius in Susenberg, Dominus in Ræteln & Badenwiler.

III.

Nummus quadratus argenteus, in quo parmula cum tessera Badensi:

georg friderich marggrav zu baden.
Georgius Fridericus Marchio Badensis.

In postica globus Imperii, cruce distinctus, in quo numerus 84. Addita Aera: 1609.

IV.

Nummus argenteus, secundo hujus Tabulæ nummo similis, nisi quod A. 1610. cufus.

 TABULA VI.

GEORGIUS FRIDERICUS.

V.

Nummus quadratus argenteus, formæ majoris, cum Georgii Friderici effigie:

GEORG. FRI. D. G. M. BA. ET HACH. LA. SV.
C. A. SPO.

Georgius Fridericus Dei gratia Marchio Badensis & Hachbergensis Landgravius Saufenbergæ Comes a Sponheim.

In postica scutum, in tres regiones distinctum. Regionis superioris parmula prima leonem Brisgoicum, secunda alam Usenbergicam, tertia Spanheimenses tessellas exhibet. In medio scuti baltheus Badensis, quem ab uno latere aper, ab altero rosa, Ebersteinii symbola, stipant. Infima scuti regio quatuor laterculos continet, in quorum primo palus Badevillanus, cantheriis distinctus; secundo Roetelanæ fasciæ, ex quibus eminet leo; tertio baltheus Lahrensis; denique leo Malbergensis. Supra scutum Aera: 1622. In ambitu tituli reliqui:

ET. EBERS. D. A. ROT. BADENW. LOR. ET MALB.
Et Eberstein, Dominus a Ræteln, Badenweiler, Lor & Malberg.

Georgius Fridericus primus fuit in ordine Ernestiadum, qui titulos & insignia Bada-Badensia in nummis figillisque adhibuit; superioris Marchiæ possessor quod esset. Restituta Eduardinis hac Marchia, pactione Vindobonensi (g) A. 1627. conventum est, ut

Tom. IV.

Kkk 2

(g) Tom. III. pag. 89.

utraque linea iisdem gentilitiis uteretur insignibus; quod ab hoc tempore constanter obtinuit.

VI.

Nummus uncialis argenteus, A. 1622. cufus, Georgii Friderici effigiem, titulos & insignia eadem, ut in præcedente nummo; formula exhibens.

TABULA VII.

GEORGIUS FRIDERICUS.

I.

Nummus argenteus, cum Georgii Friderici, loricati & baculum tenentis, effigie. Ad caput Marchionis annus 1627. In ambitu:

GEORG. FRID. D. G. M. BAD. ET. HAC. LA. SV.
C. A. SP.

Georgius Fridericus Dei gratia Marchio Badensis & Hachbergenfis Landgravius Sufenbergæ Comes a Sponheim.

Pars averfa scutum Marchionis sistit, in tres regiones divisum, quas Tabula præcedente num. V. descripsimus. Inscriptio:

ET EBERS. D. A. ROT. BADENW. LAR ET MAL.
Et Eberstein, Dominus a Ræteln, Badenweiler, Lar & Malberg.

V I I I.

Nummus argenteus, in quo Georgii Friderici loricati effigies cum inscriptione, quam modo memoravimus. Aversa habet scutum quadripartitum, in quo duplex Badensis baltheus & ala Usenbergica duplex. Supra scutum numerus 24. totidem crucigeros indicat. Epigraphæ: MONETA. NOVA. HACHBERGENSIS. 1622.

I X.

Nummus itidem argenteus, illi, quem num. VII. hujus Tabulæ descripsimus, similis, nisi quod Aera in eo nulla comparet.

X.

Nummus bracteatus, minimi moduli, baltheum Badensem in parmula sistens. Literæ G. F. M. Z. B. *Georgium Fridericum Marchionem Badensem* indicant.

TABULA VIII.

F R I D E R I C U S V.

I.

Numisma argenteum, formæ oblongæ, cum Friderici V togati effigie & literis:

F. D. G. M. Z. B. V. H.

Fridericus Dei Gratia Marchio Badensis & Hachbergenfis.

In averfa parte rofaria cum emblemate: ROSA NON SINE SPINIS: variam ejus fortunam denotant.

I I.

Nummus elegans, in quo Fridericus quoque togatus: FRIDERICUS. MAR. BADEN. ET. HOCHBERG.

In averfa extat figura feminae, inter gladios & fpicula tranquillae. E longinquo amphitheatrum & templum. In ambitu:

CONSCIENCIA VIRTUTI SATIS AMPLUM
THEATRUM.

Solatia haec Principis in adverfa fortuna.

I I I.

Nummus quadratus argenteus, in quo Fridericus armatus cum baculo:

FRIDERICH V. G. G. M. Z. BA. V. HA. L. Z. SV. G. Z. S.
*Fridericus Dei gratia Marchio Badensis & Hochbergensis,
Landgravius Sufenbergæ, Comes Spanheimensis.*

In averfa scutum tripartitum, simile illi, quod Tabula VI. num. V. descripsimus. Ab utroque latere scuti Aera 1626. In ambitu tituli complementum:

V. EBERS. H. Z. ROT. BADENW. LOR. V. MALBE.
*Et Ebersteinensis, Dominus in Ræteln, Badenweiler, Lor
& Malberg.*

TABULA IX.

FRIDERICUS V.

IV. V. VI.

Tres nummi, sola fere magnitudine inter se diverfi. Antica Friderici armati imaginem; postica Badensia omnia deigmata in scuto tripartito refert atque titulos Marchionis.

VII.

Nummus argenteus, formæ minoris, A. 1626. cufus, in quo Fridericus armatus cum insignibus.

TABULA X.

FRIDERICUS V.

VIII.

Nummulus, ab una parte Badenſem baltheum; ab altera Alam Uſenbergicam in parmulis exhibens: MONETA NOVA HACHBERGENSIS 1622.

IX.

Nummus, ejuſdem cum præcedente valoris, Badenſem fiſtens baltheum, cum galea coronata, ex qua cornua prodeunt.

FRID. V. G. G. M. Z. BA. V. HA.

Fridericus Dei gratia Marchio Badensis & Hachbergensis.

In averſa numerus VIII. totidem obolos; verba:

LANDMVNZ. *Monetam provincialem* indicant. Addita
Aera 1622.

X.

Nummus ab una parte Friderici imaginem; ab altera Badenſem baltheum in parmula referens. Inſcriptio titulos & Aeram 1623.

X I.

Nummus, Fridericum ſiſtens togatum, cum Aera 1624. Scutum averſæ in tres regiones diſtinctum, quas expoſuimus Tab. VI. num. V.

X I I.

Nummus minimi moduli. Parmula Badenſis cum litteris:

F. M. Z. B.

Fridericus Marchio Badenſis. Aera 1625.

TABULA XI.

FRIDERICUS VI.

I.

Friderici VI. effigies: FRID. D. G. MARCHIO. BAD. ET HOCHB. Poſtica ſymbolum ejus, tres coronas, inter ſe junctas; lauream vel triumphalem, querceam vel civicam, gramineam vel obſidionalem ſiſtit. Epigraphe: HIS ORNARI AVT MORI.

II. Num-

II.

Numisma argenteum, formæ oblongæ, in quo protome Friderici. Aversa caduceum habet cum petaso alato. Cornua copię duo, decussatim posita. Lemma: VIRTVTI FORTVNA COMES.

III.

Nummus argenteus cum Friderici imagine. In postica furculus, quem irrigat plantator. Lemma: TANDEM FIT SVRCVLVS ARBOR. In imo

LIBERAL. IN IYVENT. GYMN. DVRLAC.

Liberalitas in Iuuentutem Gymnasia Durlacensis.

Additur Aera 1669. Fridericus nummum hunc adolescentibus Gymnasia, præmium diligentię distribuit.

TABULA XII
BERNHARDVS GYSTAVVS
CARDINALIS ABBAS FVLDFNSIS.

I.

Nummus Gustavi Adolphi, qui frater fuerat Friderici VI. & mutata religione Bernhardi Gustavi nomen assumserat. Antica pars sine effigie est, inscriptionem sequentem siglis exhibens: *Bernhardus Gustavus Dei & Apostolicæ Sedis Gratia Sacræ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis Princeps Abbas Fuldensis Marchio*

Tom. IV.

LII

Badensis Coadjutor confirmatus Campidonensis & Sigburgensis
 XXII. Februarii MDCLXXII. In parte averfa comparet
 palma; cujus superiori parti impositum est pondus. Ad arboris
 pedes sunt Bernardi Gustavi Insignia, quibus supereminet Cardi-
 nalitius Galerus. Clypeus quadripartitus. In prima & quarta
 area argentea crux nigra, Fuldenfis Abbatiae deigma. In secun-
 da & tertia, quæ aurea est, baltheus ruber dexter; Badense infi-
 gne. Inscriptio: SVB PONDERE. Traditio est, palmas sub
 oneribus magis virefcere. Nummum habet SCHANNATUS. (h)

I I.

Nummus priori similis. Inscriptio: *Bernhardus Gustavus*
Abbas Fuldenfis, Marchio Badensis & Hochbergenfis, Confirmatus
Coadjutor Campidonensis & Siegburgensis Canonicus Coloniensis
& Argentinensis MDCLXXII. Eodem, quo præcedens, anno
 cufus. Cardinalitiæ dignitatis nulla heic mentio. In postica, quæ
 palmam & scutum, ut nummus præcedens, exhibet, Abbatialis
 infula & pileus Principum scuto impositus. Retro scutum sunt
 pedum abbatiale & gladius, ecclesiasticæ ac secularis jurisdictionis
 indices. (i) Unde nummus hic præcedenti est prior.

(h) *Hist. Fuldenfis* Tab. II. numism. n. XVII.

(i) Nummum hunc dedit quoque KOELERUS *Munzbelustigungen* Tom. I.
 pag. 225.

TABULA XIII.

CHRISTINA

FRIDERICI VI. FILIA.

I.

Caput Christinæ, Friderico Duci Saxonæ Gothano secundis nuptiis junctæ.

CHRISTINA. D. S. I. C. M. A. & W. N. M. B. & H.

Christina Ducissa Saxonæ, Juliaci, Cliviæ, Montium, Angariæ & Westphaliæ nata Marchionissa Badensis & Hachbergenfis.

In averfa parte anchora: SPES CONFISA DEO NUNQUAM CONFUSA RECEDIT. In imo Aera: 1703. Literæ C. W. indicant nomen artificis.

II.

Eadem Christina. Pars antica refert scutum bipartitum, cui pileus Principum impositus. Prima area scuti trabes aureas & nigras transversas cum serpo viridi rutaceo exhibet; Saxonicum insigne. Altera area, auro fulgens, coccineum baltheum Baden- sem complectitur. Epigraphe; CHRISTINA. DUX. SAX. IVL. CLIV. MONT. ANG. ET. WESTPH.

Postica sequentem inscriptionem continet: *Nata in arce Wolgast MDCXLV. Aprilis XXII. Patre Friderico Marchione Bada-Durlacensi Matre Christina Magdalena, Palatina Rheni Nupta MDCLXV. Julii XXVII. Alberto Marchioni Brandenburgico Onoldino & post hujus fata XIV. Viduitatis anno facta Friderici Ducis Saxoniae, Juliaci, Cliviae, Montium, Angariae & Westphaliae Uxor MDCLXXXI. Aug. XIV. Vidua MDCXCI. Aug. II. defuncta Altenburgi MDCCV. Decembris XX. sepulta ibidem ejusdem anni mensisque XXIV.*

TABULA XIV.

FRIDERICUS MAGNUS.

I.

Nummus maximi moduli, A. 1682. cufus. Friderici Magni effigies. FRIDER. MAGN. M. Z. BAD. V. HACH. 1682. *Fridericus Magnus Marchio Badensis & Hachbergensis* 1682.

In postica est Augusta Maria, Friderici Magni Conjux.

AVG. MARIE. MARG. BAD. HACHB. NAT. D. D.
SC. E. HOLST.

*Augusta Maria Marchionissa Badensis & Hachbergensis,
nata Ducissa de Schlesvich & Holstein.*

II.

Friderici Magni effigies. In averfa equus concitatus, ephippio, phaleris cristisque ornatus: QUO FAS ET GLORIA DUCUNT. Additur A. 1689.

TABULA XV.

FRIDERICUS MAGNUS.

III.

Ejusdem Marchionis imago. In postica equus phaleratus: ET PACE ET BELLO. Aera 1677.

IV.

Fridericus Magnus. In averfa: XVI. BZ. HACHBERGER. LANDSWEHRUNG. XVI. Bajoci, Hachbergenfis valoris.

Inscriptio utriusque lateris FRIDERIC. MAGNVS. V. G. G. MARG. Z. BAD. V. HACHBERG. LAND. Z. SAUS. G. Z. SPON. V. EBER. H. Z. R. B. L. V. M.

Fridericus Magnus Dei Gratia Marchio Badensis & Hachbergenfis, Landgravius Saufenbergæ, Comes Sponheimenfis & Ebersteinenfis, Dominus Rætelaæ, Badevillaæ, Lahræ & Malbergæ.

V.

Ejusdem Friderici imago & scutum, Badensia deigmata tribus regionibus complectens, cum pileo. Inscriptio utriusque lateris titulos Marchionis exprimit. Duodecim crucigerorum nummus.

VI.

Nummus superioris dimidius.

TABULA XVI.

FRIDERICUS MAGNUS.

VII.

Nummulus; tertia pars præcedentis. In antica velamentum, ubi galea Badensis coronata, cornibus distincta. In postica tres parmulæ, se invicem tangentes. Prima Badensem baltheum & Spanheimenses tessellas, decussatim positas; secunda alam Usenbergicam; tertia leonem Brisgoicum sistit.

VIII.

Nummus duodecim crucigerorum, cæjus antica & postica similis est præcedenti.

IX.

Nummus novem crucigerorum. In antica est parmula, cum baltheo Badensi. Inscriptio:

FRID. MAG. V. G. G. MARG. Z. B. V. HACHB.

Fridericus Magnus Dei Gratia Marchio Badensis & Hachbergensis.

In postica est ala Usenbergica. Inscriptio hujus literis:

F. M. HACHB. LANDSWEHRUNG.

Fürstlich Marggræflich Hachbergische Landswehrung.

i. e. *Moneta Marchica valoris Hachbergici.*

X.

Nummus, ab una parte Friderici effigiem, ab altera partem Badensem exhibens.

XI.

Nummulus, in quo clypeus Badensis & inscriptio: II. PFENNING Oboli duo. In altera parte Usenbergica ala & verba:

H. LANDSWEHRUNG.

Moneta valoris Hachbergici.

TABULA XVII.

CAROLUS GUSTAVUS

FRIDERICI MAGNI FRATER.

Nummus argenteus elegans, in quo Caroli Gustavi imago.

CAROL. GUST. D. G. MAR. BAD. HACH.

Carolus Gustavus Dei Gratia Marchio Badensis & Hachbergensis.

In imo additur nomen artificis: ANTON MEIBVSCH. Po-
stica focum habet & ignem, super quem pendet e nube manus,
gladium tenens, cui supereminet laurea. Baltheus Badensis pileo
Principis tectus. Aera 1683. In ambitu: AVIDA PERI-
CVLI VIRTVS.

JOHANNA ELISABETHA

FRIDERICI MAGNI FILIA.

Nummus celebrandæ memoriæ nuptiarum Johannæ Elifa-
bethæ cum Eberhardo Ludovico Duce Wirtembergæ A. 1705.
cus. Capita conjugum Principum jugata in Antica comparent;
cum inscriptione:

EBERH. LUD. ET IOH. ELISAB. D. G. DVCES
WURTEMB. E. T.

*Eberhardus Ludovicus & Johanna Elisabetha Dei Gratia
Duces Wirtembergæ & Teccæ.*

Mulleri artificis nomen ad latus conspicitur.

In postica Cupido, qui seposito arcu & pharetra lauream
pileo innectit. E longinquo palatium & hortus. Epigraphe:
COGIT IN UNVM.

TABULA XVIII.
CHRISTINA JULIANA
CAROLI GUSTAVI FILIA.

I.

Nummus, ab una parte Johannis Wilhelmi, Ducis Saxoniae
Ifenacensis; ab altera Christinae Julianae, conjugis ejus,
Caroli Gustavi Marchionis Filiae, imagines exhibens.

D. G. JOHAN. WILH. DUX. SAX. I. C. M. A. ET W.

*Dei Gratia Johannes Wilhelmus, Dux Saxoniae, Juliaci,
Cliviae, Montium, Angariae & Westphaliae.*

CHRISTINA JULIANA D. G. DUC. SAX. NAT.

M. B. A. D. D.

*Christina Juliana Dei Gratia Ducissa Saxoniae nata Mar-
chionissa Bada-Durlacensis.*

Cusus est nummus A. 1704. aetatis Johannis Wilhelmi 38.

II.

Nummus ejusdem Christinae Julianae. Antica effigiem
ejus cum titulis, quos indicavimus, exhibet. Cusus est eodem,
quo praecedens, A. 1704. aetatis Christinae 26.

Postica feminam refert ad Deum preces fundentem:

TIMOR DOMINI EST INITIVM SAPIENTIAE.

SIR. I. 16.

TABULA XIX.
CAROLUS WILHELMUS.

I.

Imago Caroli Wilhelmi : *Carolus Guilielmus Dei Gratia Marchio Badena - Durlacensis & Hochbergensis* Literæ P. H. M. Mulleri artificis indicant nomen. Aversa leonem coronatum & signa militaria refert: **AVDACEM FORTVNA CORONAT.**
In imo æra: **MDCCVIII.**

II.

Nummus Carolsruhæ conditæ memor. Ab una parte delineatio urbis & arcis; ab altera: *Carolus Wilhelmus Marchio Badena - Durlacensis primum lapidem fundamentalem arcis Carolsruhæ ponebat A. MDCCXV. die XVII. Junii.* Inferius duo grypharum insistentium, torquem tenentes, ex qua crux, Ordinis *Fidelitatis* insigne propendet.

TABULA XX.
CAROLUS WILHELMUS.

III.

Caroli Wilhelmi effigies & tituli. In aversa leo dormiens: **QUIESCO.** In imo **MDCCXXXVI** & nomen Genevensis artificis *I. Daffier.*

I.V. Idem

I V.

Idem. In postica argentifodina Sulzbergensis cum epigraphe: VUTILITATI DVRLACI FELICITER PATET. In imo: ARGENTIF. SULZBURG. 1720.

T A B U L A X X I.
C A R O L U S W I L H E L M U S.

V.

Caroli Wilhelmi protome. In postica baltheus Badensis in scuto, pileo Principis tecto, quod duo sustinent gryphi. Scutum torques ambit, ex qua crux Ordinis Fidelitatis pendet. Annus nummi 1721.

V I.

Idem averfa scutum habet tripartitum, in quo Badensis baltheus, ala Usenbergica & leo Brisgoicus. Peripheria insignibus Ordinis Fidelitatis condecorata. Subjungitur:

30. KREUTZER LANDMVNTZ.

XXX. Crucigeri Provincialis monetæ.

Annus nummi cusi: 1736.

V I I.

Idem. In averfa:

20. KR. FVRST. BAD. DVRL. LAND-MVNTZ. 1732.

Tom. IV.

Mmm 2

Viginti Crucigeri Provincialis Monetæ Bada - Durlacensis
1732.

VIII.

Idem cum verbis: PRO BONÓ PVBLCO. In
averfa:

X. KREUTZER. 1732.

Decem Crucigeri 1732.

In ambitu:

FVRST. BADEN DVRLACH. LANDMVNTZ.

Moneta provincialis Bada - Durlacensis.

TABULA XXII.
CAROLUS FRIDERICUS.

I.

Parmula columnæ affixa, Badevillanum referens palum. Fi-
gura manum levans ad cœlum. OBSEQVIVM JV-
RARE PARATA. Aera: 1738. In postica scutum, a duo-
bus gryphis sustentatum; a quo crux Ordinis Fidelitatis propen-
det. In ambitu: *Magdalena Wilhelmina, Marchio Badensis, nata*
Ducissa Wirtenbergiæ, Administratrix. Carolus Augustus Mar-
chio Badensis & Hachbergensis Administrator.

II.

Ara, parmulis Badenfibus ornata, cum igne & epipraphe:

VOBIS. PIA. CORDA. SACRAMVS. In imo annus 1738.
Postica præcedenti similis.

III.

Ara cum thuribulo & parmulae duæ; altera Badensem bal-
theum, altera alam Usenbergicam referens. Epigraphe: PRO.
VESTRA. VOTA. SALVTE. Aera 1738. Postica uti
præcedens.

IV.

Florenus. Crux Ordinis *Fidelitatis* infigne. Epigraphe:
AD LEGEM IMPERII CVSA. 1740. Infra crucem:
60. KR.

Sexaginta Crucigeri.

Postica habet parmulam, cum baltheo Badensi. Inscriptio nomi-
na tutorum ad instar præcedentium exhibet.

TABULA XXIII.
CAROLUS FRIDERICUS.

V.

Ara cum igne & parmula Badensi: MONETA DVRLA-
CENSIS LÆTA SACRIFICIA FERENS. In averfa
duo cornua copiae & sol: REDVCI SERENISSIMO
PRINCIPI QVÆQVE FELICIA OPTANS. Nummus
A. 1746. in memoriam Marchionis, a Gallico & Batavico itinere
redeuntis, cufus. Mmm 3

V I.

CAROLI FRIDERICI effigies. In averfa scutum, bafi infiftens, pileo & torque Ordinis Fidelitatis ornatum, Badenfia deigmata. Duæ feminæ ad latus utrumque bafis. Altera globum terreftrem & anulum five corollam; altera cornu copiæ tenet & libram: MODERATE ET PRVDENTER. In imo æra MDCCLI.

TABULA XXIV.

CAROLUS FRIDERICUS.

V I I.

Nummus CAROLI FRIDERICI & CAROLINAE LUDOVICAE conjugio dicatus. Femina ftans dextra palmitem, finiftra cornu copiæ tenet. Ad pedes feminæ: MINERVA CATTORVM. In ambitu: HAEC TANTVM DIGNA CONNUBIALI FOEDERE IUNGI.

In averfa duplex fcutum, in quorum uno baltheus Badenfis; in altero Haffiacus leo coronatus, tæniis transversis argenteis & rubris diftinctus. In ambitu: FIRMAT AVGVSTAE GLORIAM GENTIS POPVLIVQE SALVTEM TALIS CONIVNCTIO. Inferius æra: MDCCLI.

V I I I.

Nummus in memoriam nativitatis duorum filiorum CAROLI FRIDERICI cufus. Capita jugata Parentum:

D. G. CAR. FRID. MARG. BAD. & CAR. LOVISA
M. N. L. H.

*Dei Gratia Carolus Fridericus Marggravius Badensis &
Carola Louisa, Marchionissa, nata Landgravia
Hassiae.*

In postica est femina sedens, duos tenens infantes, cum epigra-
phe:

DAS GESCHL. DER FROM. WIRD GESEGN.
SEYN. PS. 112.

Prosapia piorum erit beata, Psalm. 112.

Inferius:

DIE GEBVRTH DER PRINZ. CAR. LVD.
D. 14. FEB. 1755. V. FRID. D. 29. AVG. 1756.

*Nativitas Principum Caroli Friderici die 14. Febr. 1755.
& Friderici die 29. Aug. 1756.*

TABULA XXV.
CAROLUS FRIDERICUS.

IX.

Marchionis effigies. In postica scutum, velamento pileoque con-
spicuum, quod Badenses tesseras tribus regionibus complectitur.

X.

Caput Marchionis. Aversa Badensem baltheum offert. Epigraphe: AD NORMAM CONVENTIONIS. Infra scutum Aera: 1763.

X. EINE FEINE MARCK.

Decem hujus generis nummi Marcam puram consciunt.

XI.

Nummus ejusdem cum præcedente valoris; Marchionis effigiem referens. In postica Badensis clypeus, singularum ditiorum tesserarum continens; quem duo sustinent gryphi. Inscriptio uti præcedens.

SUPPLEMENTUM I.

CHRISTOPHORUS I.

I.

Effigies S. Petri, clavem tenentis. Ante eum parmula, baltheum Badensem & Spanheimenses tessellas decussatim exhibens. CHRISTOF. D. G. MARCHIO BADENSIS. In aversa crux, cui intermixtæ quatuor parmulae, quarum una duplicem baltheum Badensem; altera Spanheimenses tessellas; tertia alam Usenbergicam; quarta, in duas areas divisa, Lahensem baltheum & Malbergensem leonem repræsentat. Inscriptio: MONETA NOVA BADENSIS.

II. S.

I I.

S. Bernhardi Martyris loricati & lanceam cum vexillo tenentis effigies. Ad latus Bernhardi annus nummi cusi 1512. Epigraphe BEAT. SANCT. BERNARD. MARTIR. In postica scutum majus, in quo Badense & Spanheimense insignia. Scutum quatuor ambiunt parmulae. Prima baltheum Badensem, secunda leonem, e pellibus emergentem, Roetelanum insigne; tertia, quae e regione est, fasciam Lahrensem & leonem Malbergensem; quarta tres fascias transversas, Dynastiae Rodemacheranae, a Christophoro acquisitae, deigma ostentat. Epigraphe: MONE-
ta NOVA BADENSIS.

SUPPLEMENTUM II.

B E R N H A R D U S.

Imago Bernhardi, cujus caput reticulo, crines involvente pileoque contactum: BERNHARDUS DEI GRATIA MARCHIO BADENSIS. In postica Badense & Spanheimense insignia. ANNO SALUTIS MDXXXIII.

P H I L I B E R T U S.

Unilateralis nummus Philiberti, filii Bernhardi:

PHILIPERT. MARGRAF ZV BADEN VND G. Z.
SPONHEIM.

Philibertus Marchio Badensis & Comes Sponheimensis.

C A E C I L I A.

Nummus memorialis Cæcilæ, Sueciæ Principis; cufus antequam Christophoro, Bernhardi filio, nuberet. CECILIA PRINCEPS SUECIE. Latus hoc convenit nummo, qui inter Numismata Bernhardinæ Lineæ Tab. V. comparet. Aversa feminam repræsentat sedentem, tranquillam, manum amphoræ applicantem. Nummus hic in thesauro regio Holmiensi inter rariores servatur.

SUPPLEMENTUM III.

PHILIPPUS.

Nummulus sub Philippo, Philiberti filio, cufus. Badensem & Spanheimensem tesseras, decussatim positas, exhibet:

PHILIP. D. G. MARCH. BAD. C. SP.

Philippus Dei Gratia Marchio Badensis Comes Sponheimensis.

Numerus 87. annum nummi cufi 1587. designat. Postica dupli-

cem Imperii aquilam, & Imperii globum, superaddita corona, repræsentat cum verbis: RUD. II. D. G. ROM. IMP. S. AUG. Numerus 2. globo impressus, duorum crucigerorum indicat valorem.

W I L H E L M U S.

I.

Unilateralis nummus formæ oblongæ, A. 1627. cufus, Wilhelmi togati effigiem omnesque titulos continens.

II.

Wilhelmi togati effigies & tituli. Scutum aversæ, pileo conspicuum aureique Velleris circumdatum torque, Badensia omnia deigmata, in tres regiones distributa, comprehendit. Anus nummi cufi 1674.

FERDINANDUS MAXIMILIANUS.

Unilateralis quoque nummus, Ferdinandi Maximiliani, filii Wilhelmi, ante patrem defuncti, cum epigraphe:

FERDIN. MAXIMIL. D. G. MARCH. BAD. ET
HACH.

SUPPLEMENTUM IV.

LUDOVICUS WILHELMUS.

I.

Victoriæ ad Nissam & ad Widdinum, quas Ludovicus Wilhelmus reportavit, eudendo huic nummo occasionem dederunt. Leopoldus Imperator laureatus comparet in curru triumphali, manu tenens Victoriâ alata, quæ coronam lauream gestat.

LEOPOLDVS M. P. F. A. P. P.

Leopoldus Magnus Pius Felix Augustus Pater Patriæ

Inferius: TRIUMPHATOR GENT. BARB.

Postica Ludovici Wilhelmi effigiem offert in tabula. Additur delineatio prælii inter Turcas & Christianos. Nissa & Widdinum turbes e longinquo comparent. In imo: TURCAE ANNO VNO TER DEVICTI. 1689.

II.

Victoria ad Salankemen. Fortuna gubernaculum tenens, ad aram consistit, capiti militis, Romano more vestiti, palmamque tenentis, lauream imponit. Aquila in globo. Epigraphe:

QUOD INSTAT EXPEDIET VICTOR. Inferius: VICTORIA LEOPOLDO ET IOSEPHO TRIVMPH. F. F. P. P. AA. VIRTUTE LVD. WILH. M. BADENS. DE TVRCIS PARTA. In margine: AVSTRIAE EXCELLENS IN ORIENTE VICTORIA. Altera nummi pars tabulam ostentat, Turcicis spoliis insignem. Victoria globo insiftens palmanque gestans, tabulae sequentia verba inscribit: SPES ET VIRES HOSTIVM FRACTAE 1691. Turca vincus catenis cum camelo tauroque. Epigraphe: CAESIS TVRCAR. XXV. MILLIB. CASTRIS CVM TORMENT. BELL. CLVIII. DIREPTIS. Inferius: AD SALENKAMEN D. XIX. AVGVSTI AVGVSTIS NOSTRIS VERE AVGVSTI.

III.

Nummus ejusdem victoriae ad Salankemen testis. Ludovici effigies cum epigraphe:

LVDOVICVS PRINCEPS BADENSIS C. M. G. L.

Ludovicus Princeps Badensis, Caesareae Majestatis Generalis Locumtenens.

In postica miles armatus, hostium spoliis ad Danubii ripam insiftens; dextra caput Turcae; sinistra vexillum clypeumque ge-

stans. In vexillo litera L. cui imposita corona, Ludovici nomen
indicat. Clypeus cum labaro. E longinquo agmina militum;
Salankemen atque Waradinum. In ambitu: TVRCARVM AD
ZEMLIN STRAGES ANNO SALVTIS
MDCLXXXI.

FINIS TOMI QUARTI ET HISTORIÆ
BADENSIS.

SEQUUNTUR

DOCUMENTA.

